

Bývalé Sudety zaostávají stále víc. Stát jim rozděljuje miliardy, na které ale dosáhnou i ostatní regiony

Jan Prokeš
jan.prokes@economia.cz

Dotace pro chudší regiony v oblasti bývalých Sudet se už řadu let mluví účinkem. Ústecký a Karlovarský kraj dostaly od roku 2014 z evropských operačních programů nejméně pět procent všech tuzemských krajů. Například Karlovarský kraj na dotacích dostal na jednoho obyvatele necelých 20 tisíc korun, Jihomoravský obdržel více než 32 tisíc.

Vláda zaostávajícím regionům slibuje miliardy. Loni v červenci schválila dlouhodobý program Restart, který má fungovat až do roku 2030. Karlovarský, Ústecký a Moravskoslezský kraj si od něj hodně slibují, do bývalých Sudet by přes něj mělo zamířit 42 miliard korun. Navíc je teď na vládě nový akční plán, který Restart rozšiřuje o dalších 27 projektů za více než 20 miliard. Zatím ale není jisté, zda ho ministři podporí. Program má na starosti vládní zmocněnec pro strukturálně postižené kraje Jiří Cienciala. On a jeho zastupkyň Gabriela Nekolová pak spolupracují s ministerstvy a zastupci krajů a snaží se v rámci dotačních programů najít na projekty peníze. Předsedou senátního výboru pro územní rozvoj Zbyněk Linhartovi v novém plánu ale chybí projekty, které postiženým oblastem přinesou okamžitý užitek. „Spatná vybavenost obcí je jedním z důvodů odlivu lidí. Když tam není moderní vybavená školka, dětské hřiště či ordinace, tak to vede k tomu, že lidé utíkají,“ myslí si senátor Linhart. Restart se podle něj zamětuje především na velké plány, jež mohou v budoucnu narazit třeba při získávání povolení od úřadů. „Výhodou těch mnoha menších staveb je to, že jich jsou v krajích připraveny

62

miliard

korun má do Sudet zamířit do roku 2030. Jde hlavně o národní a evropské dotace, které získávají i bohatší kraje.

stovky, a když nějaká nevýjde, tak existuje desítky dalších. Výsledky by byly vidět brzy.“

Linhart je přesvědčen o tom, že podpora chudších regionů dlouhodobě nefunguje. „Obecně v politice neumíme dělat dlouhodobou systematickou podporu priorit, kterých bychom si vybrali pět, a ne sto, a byli schopni docházet k smysluplným výsledkům. Nejmarktomu je řešení podpory strukturálně postižených regionů,“ říká tento bývalý starosta severočeského města Krásná Lipa.

Program Restart zatím počítá s financováním 65 projektů, třeba s výstavbou nových bytů nebo opravou vlakového nádraží v Děčíně a jeho napojením na dálnici D8. Loni přes něj chudší regiony dostaly šest miliard korun. Letos je pro ně v roz-

počtu připravena dokonce dvojnásobná částka.

Restart využívá především peníze z již probíhajících národních a evropských dotačních programů. Jimi financované projekty mají situaci v zaostávajících regionech zlepšit. Bývalé Sudety jsou stále příliš závislé na těžkém a těžebním průmyslu, které zde mají dlouhou tradici. Zároveň je ale nejvíce ohrožuje rostoucí automatizace výroby, což se projevuje ve vyšší nezaměstnanosti nebo počtu lidí v exekuci. Z regionů navíc odchází mladá a vzdělanější lidé.

O stejné dotace ale žádají i ostatní kraje. Linhart upozorňuje, že většinu peněz by bývalé Sudety získaly i bez Restartu. „Těch 42 miliard je z velké části spíše vir-

tuální realita, tolik miliard navíc to není. Desítky miliard z evropských fondů jdou do všech krajů,“ uvádí. Podobně podle něj budou financovány i projekty z nového akčního plánu.

Gabriela Nekolová, která je zodpovědná za program Restart v Ústeckém a Karlovarském kraji, nepopírá, že většina peněz jde chudším regionům z již běžících dotací. Restart se však podle ní snaží nastavit podmínky čerpání tak, aby kraje na peníze lépe dosáhly. „Evropské fondy dokážou jen částečně reagovat na problémy postižených krajů. Díky Restartu je možné pro tyto regiony vyhlásit třeba specifické výzvy,“ tvrdí. Jako příklad uvádí podporu regionálních vysokých škol za dvě miliardy korun.

Kabinet projednávání nového akčního plánu minulý úterý přerušil. Kraje tento krok překvapil. Pokud by schvalování trvalo příliš dlouho, hrozí jim, že o možnost čerpat evropské peníze přijdou. „Vzhledem k slibům premiéra a vlády, které zazněly při návštěvě našeho kraje, předpokládám, že se jedná pouze o čas na vyjasnění některých podrobností a že program, který v tomto roce řeší třeba otázky podpory zdravotnictví a školství, bude pokračovat,“ říká Josef Janů, radní Karlovarského kraje pro oblast regionálního rozvoje a informatiky. „Věřili jsme, že vláda materiál schválí. Pro nás jako pro postižený region je to zásadní problém, máme tam řadu velmi kvalitních přípravených projektů, které potřebujeme realizovat,“ tvrdí Martin Klíka, náměstek hejmana Ústeckého kraje. Mezi necelou třicítkou projektů je třeba regenerace brownfieldů či testování autonomních vozidel v Ústí nad Labem. Ve většině případů se ale zatím jedná pouze o zadávání studií a analýz. Nekolová Restart hájí, podle ní jsou i mezi novými projekty takové, jež se mohou spustit okamžitě. „Například investice do budov pro rozvoj podnikání, po kterých v regionu velká poptávka. Obdobné je i opatření směřující k podpoře obnovy materiálního vybavení základních a středních škol,“ říká. V roce 1996 byl hrubý domácí produkt na jednoho obyvatele Ústeckého kraje na 73 procentech průměru EU, před dvěma lety to bylo jen necelých 65 procent. Ještě více se propadl Karlovarský kraj – ze 70,4 procenta na 58,5 procenta. Pouze Moravskoslezský kraj si mírně zlepšil, nyní je téměř na 75 procentech umíňného průměru. V roce 1996 to bylo necelých 69 procent.